

ACADEMIE
voor Geesteswetenschappen

STAGEHANDLEIDING

GEESTELIJK BEGELEIDER

Versie 24-12-2018

Academie voor Geesteswetenschappen
Opleiding Spiritualiteit & Zingeving / Geestelijke Begeleiding

© 2018 Academie voor Geesteswetenschappen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Academie voor Geesteswetenschappen.

VOORWOORD	5
1 DE OPLEIDING GEESTELIJKE BEGELEIDING	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Opleiding kopstudie Geestelijk Begeleider (twee jaar)	6
1.3 Beroepsprofiel geestelijk begeleider	7
1.3.1 Wat is en doet een geestelijk begeleider?	7
1.3.2 Kennis en vaardigheden van de geestelijk begeleider	7
1.3.3 Arbeidsmarktperspectieven	7
1.4.1 Competentieprofiel	8
1.4.2 Eindtermen en leerdoelen	8
2. STAGE GEESTELIJKE BEGELEIDING: ALGEMEEN	10
2.1 Algemene leerdoelen stage	10
2.2 Start en duur van de stage	11
3 VOORAFGAANDE AAN DE STAGE	12
3.1 Voorwaarden m.b.t. het beginnen aan de stage	12
3.2 Voorwaarden en verwachtingen m.b.t. de stage-instelling of stagepraktijk	12
3.3 Zoeken naar een stageplek	12
4 GEDURENDE DE STAGE	14
4.1 De begeleidingsstructuur	14
4.2 Kennismakings-/introductiegesprek met de externe stagebegeleider	14
4.3 Wederzijdse verwachtingen	15
4.3.1 Wat de stage-instelling of stagepraktijk van jou mag verwachten	15
4.3.2 Wat jij van de externe stagebegeleider en stage-instelling/praktijk mag verwachten	16
5 STAGEOPDRACHTEN	17
5.1 Stagewerkplan opstellen	17
5.2 Leerdoelen formuleren	17
5.3 Beschrijving stage-instelling of stagepraktijk en haar visie	19
5.4 Meer specifieke stageopdracht	19
5.5 Het schrijven van het stageverslag	19
5.5.1 Richtlijnen voor het schrijven van het stageverslag en verdere afwikkeling	20
6. BEOORDELING VAN DE STAGE	21
6.1 Eindevaluatie en eindbeoordeling	21
6.2 Herkansing	21

7	OVERIGE INFORMATIE	22
7.1	Het afbreken van de stage	22
7.2	Ziekte of verzuim tijdens de stage	22
7.3	Vakantie	22
7.4	Klachten en problemen	22
	BIJLAGEN	23
	<u>Bijlage 1: Stageformulieren</u>	24
	▪ Stageovereenkomst	25
	▪ Formulier Stageleerdoelen	26
	▪ Registratieformulier Stage-uren	27
	▪ Evaluatieformulier Stage	28
	<u>Bijlage 2: Opdrachten stage Geestelijk Begeleider</u>	29

VOORWOORD

Beste student,

Voor je ligt de Stagehandleiding van de opleiding Geestelijke Begeleiding aan de Academie voor Geesteswetenschappen (AvG). De stage is in elke opleiding een essentieel onderdeel van de studie. Het vormt een voorbereiding op het zelfstandig functioneren in de beroepspraktijk.

Een stage is belangrijk voor competentie management i.v.m. het opdoen van de eerste praktijkervaringen. Belangrijk zijn daarin de leerdoelen die je kunt formuleren om te kunnen werken aan de verdere ontwikkeling van de competenties, die zijn gekozen in een persoonlijk ontwikkelingsplan. Daarbij kunnen er ook persoonlijke voorkeuren zijn voor een bepaalde stageplek.

Om de stage succesvol te laten verlopen, is een goede voorbereiding noodzakelijk. Je krijgt hierbij de nodige informatie aangereikt om de stage Geestelijke Begeleiding zo goed mogelijk voor te bereiden.

Verder is de opleiding Geestelijke Begeleiding van de AvG je bij vragen en problemen graag behulpzaam. Je eerste aanspreekpunt op school voorafgaande aan de stage is de studietoelichting van de opleiding. Tijdens je stage is op school de interne stagebegeleider van de AvG vooral jouw gesprekspartner.

Wij wensen je een leerzame en vooral plezierige stageperiode toe.

De Studietoelichting Spiritualiteit & Zingeving / Geestelijke Begeleiding

1 DE OPLEIDING GEESTELIJKE BEGELEIDING

1.1 Inleiding

Alvorens in te gaan op de verschillende aspecten van de stage Geestelijke Begeleiding wordt in dit hoofdstuk allereerst de nodige informatie gegeven over de opleiding kopstudie Geestelijk Begeleider. Informatie over deze opleiding kun je ook vinden op de website van de AvG.

De AvG heeft een opleiding Spiritualiteit & Zingeving op hbo-niveau. Na een tweejarige basisopleiding kunnen studenten kiezen voor een tweejarige Vrije Studierichting of een tweejarige beroepsopleiding Geestelijk Begeleider.

Ook na de tweejarige hbo-opleiding Verlies-, Rouw- en Stervensbegeleiding van de AvG is het voor studenten mogelijk om aansluitend op de opleiding de kopstudie en beroepsopleiding Geestelijke Begeleiding te volgen. Daar wordt wel de voorwaarde aan gesteld dat je enkele aanvullende modules volgt om de inhoudelijke basiskennis op een voldoende niveau te krijgen.

In het beroepsmatig afstudeertraject als Geestelijk Begeleider kun je professionele vaardigheden ontwikkelen om andere mensen te begeleiden en te ondersteunen bij het omgaan met levens- en zingevingsvragen.

Hieronder wordt verder ingegaan op de Opleiding kopstudie Geestelijk Begeleider.

1.2 Opleiding kopstudie Geestelijke Begeleiding (twee jaar)

Studenten volgen in de kopstudie een programma van steeds vier avonden hoor- en werkcolleges van de voor de studie relevante vakgebieden. Het laatste jaar wordt afgesloten met een stage en/of onderzoek en eindschiptie ter voorbereiding op het beroep van Geestelijk Begeleider.

Beroepsvoorbereidende vakken:

Leertrajectbegeleiding

In de leertrajectbegeleiding leer je de eigen ontwikkeling te sturen om een beroepsidentiteit te ontwikkelen als geestelijk begeleider.

Stage

In de loop van het vierde jaar begin je met een uitgebreide stage om kennis te maken met verschillende handelingsgebieden van het werkveld en om het geleerde in praktijk te brengen.

Supervisie en intervisie

Methodisch stilstaan bij de eigen praktijk draagt bij tot jouw ontwikkeling als professional: je brengt jouw eigen praktijkervaring in en leert op basis van eigen reflectie en de feedback van anderen op het vlak van denken, voelen en handelen.

Eindschiptie en onderzoek

In de eindschiptie laat je zien dat je zelfstandig een (empirisch of literatuur)onderzoek kunt uitvoeren en daarvan een samenhangend verslag kunt schrijven.

Een andere mogelijkheid is om het stageverslag te verwerken in een scriptie en al reflecterend op jouw eigen praktijkervaringen te onderzoeken hoe jouw eigen beroepsidentiteit vorm kan krijgen en verder uit kan groeien. Ervaringsmateriaal kan worden verbonden met de theoretische inzichten die je hebt verworven in de opleiding en in literatuurstudie.

1.3 Beroepsprofiel geestelijk begeleider

1.3.1 Wat is en doet een geestelijk begeleider?

Geestelijke begeleiding is een vorm van hulpverlening rond levensvragen, levensproblemen en zingeving en als zodanig gericht op bestaansoriëntatie. Geestelijke begeleiding gaat uit van de levensloop van mensen en het verhaal dat zij daarover vertellen. Het primaire referentiekader van de geestelijke begeleiding is de kennis en het inzicht m.b.t. levensvisies, levensbeschouwingen, visies op zingeving en spiritualiteit en de (persoonlijke) doordenking daarvan. Het secundaire referentiekader is de psycho(patho)logische kennis en inzichten.

In de postmoderne samenleving gaat professionele geestelijke begeleiding over hulpverlening aan mensen die zin-zoekend zijn vanuit de eigen existentiële problematiek. Voorheen zochten mensen hun antwoorden op levensvragen en levensproblemen vaak in hun, van huis uit meegegeven, geloof. Religie, en daarmee het pastoraat, bood mensen zindragende structuren voor het beantwoorden van levensvragen. Maar het veld van religie en pastoraat is tegenwoordig sterk veranderd. De traditionele rol van kerk en pastores is op veel plekken gewijzigd en er is sprake van een groot aanbod op het gebied van spiritualiteit en levensbeschouwing. In deze pluriformiteit is er behoefte aan geestelijke begeleiding die zich baseert en richt op het bestaan en het levensverhaal van de zinzoekende mens.

1.3.2 Kennis en vaardigheden van de geestelijk begeleider

Tijdens de tweejarige specialisatie Geestelijke Begeleiding werk je aan de ontwikkeling van theologische, spirituele, psychologische en therapeutische deskundigheid om iemand te begeleiden in zijn of haar relatie tot levensvragen, ziekte & dood en keuze bij ingrijpende gebeurtenissen. Tevens krijg je kennis en begrip aangereikt om modellen van geestelijke begeleiding toe te passen in (individuele) cliëntbegeleiding. Daarnaast wordt er aandacht geschonken aan de oriëntatie in medisch-ethische discussies, theorieën rondom dilemma's in de gezondheidszorg en vraagstellingen rond het levenseinde.

1.3.3 Arbeidsmarktperspectieven

De opleiding Geestelijke Begeleiding is vooral gericht op latere beroepsuitoefening. Geestelijk Begeleiders zijn werkzaam in instellingen van de (geestelijke) gezondheidszorg, bijvoorbeeld ziekenhuizen, verpleeghuizen, psychiatrische inrichtingen, verzorgingshuizen. Daarnaast in vormingscentra, instellingen binnen justitie en defensie. Sommigen voeren een zelfstandige praktijk.

1.4.1 Competentieprofiel

De opleiding Geestelijk Begeleider van de AvG is gericht op competentiegericht onderwijs. Het competentieprofiel is gemaakt op basis van het bestaande beroepsprofiel. Voor de opleiding is het competentieprofiel het uitgangspunt waar het lesprogramma op gebaseerd is. Het competentieprofiel geeft aan over welke kennis, inzicht, vaardigheden en houding je beschikt na het succesvol afronden van de opleiding. Door competentiegericht leren als uitgangspunt te nemen word je optimaal voorbereid op de beroepspraktijk.

Belangrijke competenties van de geestelijk begeleider zijn:

1. Empathisch vermogen: een oprechte openheid voor de cliënt en invoelingsvermogen.
2. Belangstelling voor de hele persoon in haar/zijn psychosociale, culturele en spirituele context met aandacht voor het levensverhaal en daarbij behorende zingevingvragen en vaardigheden om hierin adequaat begeleiding en hulp te bieden.
Geestelijke begeleiding is een vorm van hulpverlening aan mensen met levensvragen, levensproblemen en zingeving en als zodanig gericht op bestaansoriëntatie . Levensvragen en levensproblemen worden gerelateerd aan de impliciete of expliciete levensvisie van de cliënt en zijn leven van alledag. Vanuit deze interactie tussen het levensverhaal en de kijk-op-het-leven van de cliënt wordt nieuwe zinbeleving onderzocht, verkend en vormgegeven. Door deze herijking van zin is de cliënt in staat meer richting te geven aan het leven, een grotere verbondenheid te ervaren met anderen en de omgeving, leed en pijn beter te verdragen en krachtiger te leven vanuit zijn of haar bron.
3. In staat zijn om te reflecteren op spirituele en ethische thema's die zich in het persoonlijk leven en binnen organisaties voordoen.
4. Een brede kennis van zingevingprocessen , van spirituele bronnen en van ethiek.
5. Een persoonlijk doorleefde spiritualiteit, die de basis vormt van waaruit het werk wordt verricht.
6. Psychosociale Basiskennis (PSBK): de geestelijk begeleider kan zo nodig adquaat ingaan op psychosociale problematiek en deze tijdig onderkennen en zonodig verwijzen ingeval psychische problemen verdere behandeling vereisen.
7. Algemene Basiskennis (ABK): kennis over de organisatie van de gezondheidszorg in Nederland, over wetgeving en gezondheidsethiek (ethische gedragscodes, praktijk -richtlijnen).

1.4.2 Eindtermen en leerdoelen

Afgestudeerden aan de Basisopleiding Spiritualiteit & Zingeving (twee jaar) gevolgd door de Beroepsgerichte opleiding Geestelijke Begeleiding (twee jaar) beschikken over de navolgende deskundigheid en vaardigheden:

- Zelfstandig en onbevangen vanuit een breed kennisperspectief kunnen nadenken over zingeingsvragen, spiritualiteit en transcendentie; in staat tot reflecteren op eigen gedrag, denken en gevoelens.
- Zelfstandig en geïnspireerd de weg kunnen vinden in sociaal wetenschappelijke, (para)psychologische en natuurwetenschappelijke paradigma's met betrekking tot zingeingsvragen.
- Onbevooroordeeld maar ook kritisch kennis kunnen nemen van inzichten over bijzondere bewustzijnstoestanden, buitenzintuigelijke waarneming, meditatie -methoden en andere ingangen tot transcendentie of spiritueel inzicht.
- Zodanige psychologische, medisch-biologische en sociaal wetenschappelijke kennis dat ze in staat zijn zelfstandig een hulpverleningsrelatie aan te gaan, waarbij ze de eigen mogelijkheden en beperkingen verantwoord kunnen inschatten.
- Voldoende psychologische en communicatieve vaardigheden om met methodische gespreksvoering cliënten verantwoord en effectief te begeleiden en te ondersteunen bij de omgang met zingeingsproblematiek en spirituele ontwikkeling.
- Voldoende inzicht in de sociologische, psychologische, psychiatrische, juridisch-ethische en organisatorische aspecten van een hulpverleningsrelatie om zich op verantwoorde wijze professioneel te kunnen positioneren in het zorgsysteem en om de complexe problematiek te kunnen onderkennen en effectief door te kunnen verwijzen.
- Zodanige beheersing van inzicht en vaardigheden zoals hierboven omschreven, dat daarin ook de psychosociale basiskennis is geïntegreerd, zoals die vereist wordt door relevante beroepsverenigingen en externe instanties voor accreditatie van dit type beroepsopleiding.

2 STAGE GEESTELIJKE BEGELEIDING: ALGEMEEN

Het praktijkgerichte deel van de opleiding tot Geestelijk Begeleider neemt een belangrijke plaats in. De stage is met name van belang, omdat het voorbereidend is op het zelfstandig functioneren in de beroepspraktijk.

In de opleiding is er bovendien parallel aan de stage een groepssupervisie opgenomen, die belangrijk is voor de beroepsontwikkeling. Supervisie betekent leren te leren van werkervaringen door middel van begeleide zelfreflectie. De persoon van de geestelijk begeleider met zijn/haar persoonlijke kwaliteiten als hulpverlener is immers het instrument in het beroepsmatig handelen.

In deze stagehandleiding vind je informatie over de stage. In het hiernavolgende komen allereerst (par. 2.1) de algemene leerdoelen van de stage aan de orde. In paragraaf 2.2. wordt ingegaan op de start en duur van de stage.

2.1 Algemene leerdoelen stage

De praktijkstage heeft de volgende algemene leerdoelen.

De stagiair(e):

- heeft inzicht in organisatie, visie, beleid en beslissingsstructuur van de instelling waar stage gelopen wordt;
- is in staat samen te werken met collega's en in multidisciplinair teamverband;
- kan een professionele relatie met cliënten aangaan en onderhouden;
- kan kennis, inzichten en vaardigheden toepassen die nodig zijn voor een professionele beroepsuitoefening als geestelijk begeleider om mensen te begeleiden bij levensvragen, levensproblemen en zingeving ;
- heeft inzicht in eigen houding en gedrag t.o.v. cliënten;
- kan theorie en praktijk integreren. Dit blijkt uit een adequate verslaglegging van de gemaakte stageopdrachten;
- is in staat een klein empirisch onderzoek op te zetten, uit te voeren en daar op adequate wijze verslag van te doen.

Ingeval van een onderzoekstage (voor diegenen die zich willen oriënteren op wetenschappelijk onderzoek of op een beleidsfunctie).

De stagiair(e):

- is in staat in het werkveld van de Geestelijke Begeleiding onderzoek te verrichten op basis van een afgebakende onderzoeksvraag en daar een wetenschappelijk verantwoord verslag van te schrijven.
- heeft inzicht in organisatie, visie, beleid en beslissingsstructuur van de instelling waar stage wordt gelopen.
- kan kennis, inzichten en vaardigheden toepassen m.b.t. de organisatie en het beleid van de instelling waar stage wordt gelopen.

Door je stagewerkzaamheden en stageopdrachten uit te voeren, werk je verder aan het verkrijgen van het vereiste niveau van een aantal beroepscompetenties (zie: par. 1.4).

2.2 Start en duur van de stage

De stage start in het begin van het vierde leerjaar. Het bedraagt minimaal 100 uren in het beroepsveld van de Geestelijke Begeleiding. Het aantal uren kan worden verspreid over enkele maanden.

In het volgende hoofdstuk komen de voorwaarden aan de orde die verbonden zijn aan de stage en wordt verder ingegaan op het zoeken naar een stageplek.

3 VOORAFGAANDE AAN DE STAGE

Om de stage tot een succes te maken, wordt een aantal voorwaarden gesteld m.b.t. het kunnen beginnen aan de stage (par. 3.1) en m.b.t. de stageplek (par. 3.2). Het zoeken naar een stageplek komt in paragraaf 3.3 aan de orde.

3.1 Voorwaarden m.b.t. het beginnen aan de stage.

Alleen wanneer de leertrajectbegeleiding in de opleiding Geestelijke Begeleiding met goed gevolg is afgerond kun je starten met stage en supervisie.

N.B.: indien naar het stellige oordeel van de stagebegeleider van de AvG en/of de studietoelichting je op enig tijdstip ongeschikt wordt geacht om tijdens de stage in direct contact te treden met cliënten, dan kan, gehoord hebbende de partijen, geen medewerking worden verleend aan de vervulling van je stage.

3.2 Voorwaarden en verwachtingen m.b.t. de stage-instelling of stagepraktijk.

Belangrijke voorwaarde is dat de stage-instelling of stagepraktijk je de mogelijkheid kan bieden om aan de verdere ontwikkeling van de beroepscompetenties van de geestelijk begeleider te kunnen werken.

De stagebegeleiding wordt gegeven door iemand uit het werkveld. Je verricht tijdens de stage activiteiten die passen binnen de eerder genoemde competenties van het beroep geestelijk begeleider.

Bij de keuze van de externe stagebegeleider spelen de volgende criteria een rol:

- professionele status (als geestelijk begeleider of zorgverlener) in een instelling of zelfstandige praktijk op het gebied van geestelijke begeleiding;
- goede bekwaamheid;
- ten minste drie jaar beroepservaring;
- geschiktheid om aankomende collega's te begeleiden.

Bij aanvang, tussentijds en aan het einde van de stage wordt contact opgenomen met de externe stagebegeleider door de interne stagebegeleider van de AvG.

3.3 Zoeken naar een stageplek

Het is de bedoeling dat je zelf op zoek gaat naar een stageplek en zelf afspraken maakt met de externe stagebegeleider. Het is verstandig om ten minste drie maanden vóór aanvang van de stageperiode al activiteiten te ontplooiën om een stageplek te vinden.

In de stage doe je ervaring op in het geven van geestelijke begeleiding. Tijdens de stage, die tenminste 100 uur omvat, geef je zelfstandig vorm aan de begeleiding van bewustwordings - processen bij individuen en/of groepen. Dit kan in de concrete context van een stageplek, maar kan als er voldoende mogelijkheden zijn voor het geven van geestelijke begeleiding ook plaatsvinden binnen een eigen werkkring.

Als je een stageplek op het oog hebt, neem dan contact op met de interne stagebegeleider van de AvG voor goedkeuring van de stageplaats. Toon aan waarom het door jouw gekozen stageadres voldoet aan de eerder genoemde criteria. Na goedkeuring door de interne stagebegeleider kan je verder contact opnemen met de desbetreffende instelling of praktijk om de mogelijkheden voor een stage te bespreken.

Mocht het niet lukken een stageplek te vinden dan kan de interne stagebegeleider van de AvG helpen met het zoeken naar een geschikte stageplaats.

In het volgende hoofdstuk komen allerlei zaken aan de orde die met de inhoud van de stage zelf te maken hebben.

4 GEDURENDE DE STAGE

De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt:

Allereerst wordt in paragraaf 4.1 ingegaan op de begeleidingsstructuur van de stage. De belangrijkste punten van het kennismakings-/introductiegesprek met de externe stagebegeleider komen in paragraaf 4.2 aan de orde. Vervolgens komen in paragraaf 4.3 de verwachtingen over en weer aan bod.

4.1 De begeleidingsstructuur

Een aantal personen is betrokken bij het leerproces in de praktijk, allemaal op een verschillende wijze en de een wat directer dan de ander.

De interne stagebegeleider van de AvG

Hij/zij schept de randvoorwaarden voor de stage en onderhoudt de nodige functionele contacten om de stage zo goed mogelijk te ondersteunen op informatief en organisatorisch gebied.

De stagebegeleider beoordeelt of de stageplek aan de voorwaarden voldoet. Tevens ontvangt hij/zij van jou alle ingevulde stageformulieren en beoordeelt het door jou geschreven stageverslag, waarin de stageopdrachten zijn uitgewerkt.

Je rapporteert aan de stagebegeleider langs welk patroon van afspraken je aan het vereiste aantal stage-uren komt. Je licht hem/haar ook in wanneer onvoorziene problemen, die je niet zelf kan oplossen, zich voordoen in de communicatie met de externe stagebegeleider.

De externe stagebegeleider

De externe stagebegeleider is de geestelijk begeleider of geestelijk verzorger, die verbonden is aan de instelling of praktijk waar stage wordt gelopen. In 3.2. is reeds beschreven welke criteria een rol spelen bij de keuze van de stage-instelling of stagepraktijk en de externe stagebegeleider.

De supervisor

Parallel aan de stage in het tweede kopjaar Geestelijke Begeleiding volg je een groepssupervisie. In deze supervisie leer je om systematisch en methodisch te reflecteren op je praktijkervaringen, opgedaan tijdens de stage, uiteraard voor zover het (in)direct relevantie heeft voor de (toekomstige) beroepspraktijk. De supervisor zal altijd vragen naar de betekenis die bepaalde ervaringen voor jou hebben – in jouw leerproces – en voor de gedragalternatieven die je mogelijk daarbinnen kan ontwikkelen. Supervisie leidt tot een proces van zelfverdieping, via een weg van confrontatie met jezelf, waarbij de supervisor en jouw medesupervisanten een spiegelfunctie hebben (geen beoordelende rol). De supervisor beoordeelt wel of je aan de supervisieverplichtingen voldoet en of je de juiste professionele houding kan integreren in je gedrag.

4.2 Kennismakings-/introductiegesprek met de externe stagebegeleider

Een goed kennismakings-/introductiegesprek vormt de basis voor een goede samenwerking en een leerzame periode voor jou als stagiair(e) in de praktijk.

In het kennismakings-/introductiegesprek dient aan een aantal punten aandacht te worden besteed:

- Het geven van tekst en uitleg door de stagebegeleider met betrekking tot het reilen en zeilen van de instelling of praktijk.
- Het bespreken van de inhoud van jouw leerdoelen en de uitvoering daarvan. Waar wil je aan gaan werken? Waar heb je extra hulp bij nodig? Welke plaats wil de stagebegeleider daarbij innemen?
- In het gesprek nader ingaan op wederzijdse verwachtingen rondom de begeleiding. Wat verwacht de stagebegeleider van jou als stagiair(e)? Hoe dien je je op te stellen? Wat zijn zaken waar de stagebegeleider extra op let? Wat zijn de gewoonten van de stagebegeleider? Wat moet je beslist niet doen?
- Omgekeerd kan je als stagiair(e) in zo'n gesprek je verwachtingen kenbaar maken. Welke verwachtingen heb je m.b.t. de begeleiding? Waar zou je graag extra aandacht voor willen hebben?
- Het geven van relevante informatie over cliënten met het oog op een zo goed mogelijke begeleiding;

4.3 Wederzijdse verwachtingen

In paragraaf 4.3.1 komt aan de orde wat een stage-instelling of stagepraktijk van jou mag verwachten. Wat jij van de stage-instelling/stagepraktijk mag verwachten komt aan bod in paragraaf 4.3.2. Om duidelijkheid te verschaffen en mogelijke teleurstellingen te voorkomen is het belangrijk deze punten bij de begin van de stage nog eens goed met elkaar door te spreken.

4.3.1 Wat de stage-instelling of stagepraktijk van jou mag verwachten

Je bent een geestelijk begeleider in opleiding, die zich oriënteert op het beroepsveld en daar stageopdrachten uitvoert. Men mag er op rekenen dat je tijdens je stage al veel beroepscompetenties beheerst.

Verder mag van jou worden verwacht dat je:

- een professionele werkhouding laat zien. Je conformeert je aan de geldende waarden en normen van de stageplek. Je neemt de aldaar heersende normen van omgang en fatsoen in acht. Je komt steeds op tijd en houd je aan gemaakte afspraken. Je bent gemotiveerd.
- initiatief neemt voor gesprekken met de stagebegeleider; bij vragen of problemen trek je bijtijds aan de bel.

- vertrouwelijk omgaat met de vertrouwelijke informatie die jou ter kennis komt.
- naast de positie van stagiair(e) ook de rol van representant en ambassadeur van de AvG vervult. Plaatsingsmogelijkheden van toekomstige stagiairs hangen mede af van de indruk die jij maakt.

4.3.2 Wat jij van de externe stagebegeleider en stage-instelling/praktijk mag verwachten

Je mag van de instelling of praktijk waar je stage loopt verwachten dat er begeleiding en faciliteiten worden geboden bij jouw leerproces en bij het uitvoeren van de stageopdrachten.

Van de externe stagebegeleider wordt verwacht dat hij/zij:

- jou de mogelijkheid biedt je te oriënteren op het beroepsveld.
- jou voldoende de gelegenheid biedt tot participatie op het gebied van de geestelijke begeleiding.
- de tijd kan en wil nemen om jou als stagiair(e) voldoende aandacht te geven en voldoende tijd voor jou beschikbaar heeft voor vragen m.b.t. de geestelijke begeleiding. Let wel: het initiatief komt altijd van jou. Houd hierbij rekening met de schaarse tijd van je externe stagebegeleider. Bereid deze gesprekken daarom goed voor.
- zich medeverantwoordelijk voelt voor een goed verloop van jouw individuele leerroute.
- met jou overlegt over de inhoud van de leerdoelen en de uitvoering daarvan.
- jou activiteiten laat verrichten die passen binnen de stagedoelstelling. De stagebegeleider laat jou op zijn/haar aanwijzingen werken.
- jou de tijd en medewerking verleent om de stageopdrachten te kunnen volbrengen.
- jou toestaat om fouten te maken. Je moet er uiteraard wel van leren.
- ingeval van problemen in overleg treedt met jou, zonodig ook met de interne stagebegeleider van de AvG.
- aan het eind van de stage een evaluatieformulier invult m.b.t. jouw functioneren tijdens de stage en een beoordeling geeft. Uiteraard wordt van de stagebegeleider verwacht dat er ook tussentijds aan jou feedback wordt gegeven.

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de stageopdrachten.

5 STAGEOPDRACHTEN

Aan elke stage zijn stageopdrachten verbonden. Voor de inhoud van de opdrachten wordt verwezen naar bijlage 2 (blz. 29 e.v.). Hieronder komen achtereenvolgens aan de orde het opstellen van het stagewerkplan (par. 5.1), het formuleren van de leerdoelen (par. 5.2), de beschrijving van de stageinstelling of stagepraktijk en haar visie (par. 5.3), de meer specifieke stageopdracht (par. 5.4), het schrijven van het stageverslag, de richtlijnen daarvoor en de verdere afwikkeling (par. 5.5 en 5.5.1).

5.1 Stagewerkplan opstellen

Voor de start van je stage stel je een stagewerkplan op (stageopdracht 1, blz. 30). Beschrijf m.b.t. competenties zo concreet mogelijk de startsituatie: over welke kennis, vaardigheden en houding beschik je al? Wat kan nog beter? Benoem dit zo concreet mogelijk.

Vervolgens ga je in op de vraag wat je aan het einde van de stage bereikt wil hebben. Beschrijf deze leerdoelen. Doe dat zo concreet mogelijk volgens de SMART-methode (zie hieronder). Houd hierbij rekening met de algemene leerdoelen van de stage. Je leerdoelen corresponderen met de algemene leerdoelen van de stage. Gebruik voor het formuleren van jouw leerdoelen het Formulier Stageleerdoelen (blz. 26).

Het stagewerkplan leg je voor aan je externe stagebegeleider, die het toetst op haalbaarheid. Je leerdoelen stuur je vóór het kennismakingsgesprek met je externe stagebegeleider naar hem/haar toe ter bespreking en goedkeuring.

Daarnaast leg je het stagewerkplan voor aan de stagebegeleider van de AvG ter goedkeuring. De goedkeuring van het stagewerkplan door zowel de interne als externe stagebegeleider is dus nodig.

5.2 Leerdoelen formuleren

In een stage zijn er in de regel meerdere leerdoelen waaraan je kunt werken. Een leerdoel beschrijft zo exact mogelijk wat je wilt bereiken, binnen een vooraf vastgestelde tijd. Bovendien moet het leerdoel zowel haalbaar en acceptabel, als meetbaar zijn. Om aan al deze criteria te voldoen, wordt bij het opstellen van leerdoelen vaak gebruik gemaakt van SMART-criteria. Deze criteria vormen een eenvoudige checklijst waarmee je nagaat of een leerdoel aan alle eisen voldoet.

SMART staat voor:

- Specifiek
- Meetbaar
- Acceptabel
- Realistisch
- Tijdgebonden

Specifiek

Beschrijf het leerdoel als een vaardigheid. Het woordje 'kan' gebruiken in je zin, helpt hier meestal bij. Een leerdoel kan dus beginnen met: 'Ik kan...' of 'Ik ben in staat...'

Voorbeelden:

Aan het eind van mijn stage ben ik in staat

1. zelfstandig een ... uit te voeren.
2. een ... op te stellen.
3. samen met de cliënt de meest geschikte ... te selecteren.
4. een anamnese af te nemen.
5. een ... te schrijven.
6. individuele gesprekken te voeren m.b.t. vragen rondom ...
7. hulp en begeleiding te bieden via groepsgesprekken.
8. te reflecteren op ...
9. een bijdrage te leveren aan de discussies over de ethische opvattingen van de instelling.
10. contacten te onderhouden met diverse betrokkenen bij de zorg- en hulpverlening.

Stel voldoende doelen op, maar niet te veel. Zorg er in ieder geval voor dat je een doel hebt bij elke stageactiviteit die je gaat uitvoeren.

Formuleer verschillende type doelen (organisatorische, inhoudelijke en persoonlijke leerdoelen).

Meetbaar

Als een doel niet meetbaar is, weet je nooit wanneer het behaald is. Je kunt verbeteringen beschrijven in termen van gedrag. Wat zie je gebeuren? Met name zichtbaar gedrag is gemakkelijk meetbaar.

Acceptabel

Wordt het leerdoel gesteund door de omgeving? Je hoeft niet altijd de acceptatie van anderen te hebben, maar dat maakt de kans op succes wel groter.

Realistisch

Is je leerdoel haalbaar? Geestelijk begeleiders in opleiding kiezen vaak grote doelen die een significante verbetering of verandering moeten bewerkstelligen. In de praktijk blijkt dat het vaak beter werkt als je kleine haalbare doelen kiest die je gemakkelijk kunt behalen.

Na het behalen van zo'n doel kan altijd gekeken worden wat een volgend doel kan zijn.

De stagebegeleider kan bij zo'n vervolgoel met jou bespreken of je denkt dat je dat zelfstandig kan realiseren of dat het een onderdeel moet zijn van verdere stagebegeleiding. Je blijft op die manier zo veel mogelijk zelf verantwoordelijk voor verbetering en voor jouw verdere ontwikkeling m.b.t. de beroepscompetenties.

Tijdgebonden

Hoe lang denk je nodig te hebben om het leerdoel te bereiken? Een einddatum kiezen voor wanneer het doel bereikt moet zijn, vormt een stok achter de deur. Doelen die geen einddatum kennen,

hoeven immers nooit behaald te worden. De einddatum vormt vooral een evaluatiemoment. In de stage kunnen zowel korte- als langetermijn leerdoelen worden opgesteld.

5.3 Beschrijving stage-instelling of stagepraktijk en haar visie

Deze stageopdracht (opdracht 2, blz. 30) is bedoeld om een globaal inzicht te krijgen in de instelling of praktijk waar je stage loopt en vanuit welke visie er wordt gewerkt. Je geeft een schriftelijk commentaar op deze visie.

5.4 Meer specifieke stageopdracht

In de praktijkstage is er een meer specifieke stageopdracht (opdracht 3, blz. 31). Deze opdracht is erop gericht verder kennis, inzicht en vaardigheden te ontwikkelen m.b.t. het beroepsveld van de geestelijk begeleider.

5.5 Het schrijven van het stageverslag

Aan het einde van de stageperiode schrijf je een stageverslag. In dat verslag worden de stageopdrachten nader uitgewerkt.

Tevens is in het verslag opgenomen een evaluatie naar aanleiding van de door jou geformuleerde leerdoelen. Op basis van bijvoorbeeld een kritische zelfevaluatie maak je de balans op van je competentiegroei en verworven kennis en vaardigheden. Je reflecteert op je werkzaamheden tijdens je stage en je ontwikkeling daarin.

De volgende vragen komen daarbij aan de orde:

- Hoe heb je de stageperiode ervaren? Kwamen je verwachtingen overeen met je ervaringen? Viel het mee of juist tegen? Wat kwam bij jou positief over?
- Wat vond je moeilijk? Wat ging je makkelijk af? Ben je iets uit de weg gegaan? Waarin heb je daarentegen juist een uitdaging gezocht? Waarbij heb je ondersteuning gevraagd van je stagebegeleider en waarom?
- Wat heb je precies geleerd in relatie tot de beroepscompetenties?
- Geef aan wat je, terugkijkend, anders had willen of moeten doen en hoe?
- Wat heeft jouw stage bijgedragen aan het beeld dat je nu hebt over jouw ontwikkelingsmogelijkheden en ontwikkelingsdoelen?

Evalueer elk leerdoel door te beschrijven hoe je aan dit leerdoel hebt gewerkt en hoe je je ontwikkeld hebt. Geef hierbij ook aan welke feedback je gehad hebt, of je je hierin herkent en wat je ermee gedaan hebt. Wat zijn je sterke punten en waar liggen nog uitdagingen voor je?

5.5.1 Richtlijnen voor het schrijven van het stageverslag en verdere afwikkeling.

1. Begin met een titelblad met daarop naam van de school, de opleiding, het stageonderdeel, je naam en de datum.
2. Maak een inhoudsopgave met hoofdstukken, paragrafen en blz.
3. Schrijf een voorwoord en inleiding.
In welk kader heb je dit verslag gemaakt? Wat hoop je te leren, wat zijn je verwachtingen?
4. Doe verslag naar aanleiding van de stageopdrachten.
Begin ieder nieuw hoofdstuk of stageopdracht op een nieuwe bladzijde. Gebruik indien je het over een cliënt hebt, niet de eigen naam van deze cliënt in verband met de wet op de privacy.
5. Geef in een apart hoofdstuk een nabescherping op de stage en evalueer per leerdoel (zie ook: hierboven).
6. Schrijf helder en zonder taalfouten. Gebruik schrijftaal, geen spreektaal.

Het stageverslag en alle ingevulde stageformulieren verstuur je tegelijkertijd per e-mail naar de interne stagebegeleider van de AvG (stageformulieren scannen), ter beoordeling.

6 BEOORDELING VAN DE STAGE

6.1 Eindevaluatie en eindbeoordeling

De interne stagebegeleider van de AvG bepaalt de eindbeoordeling op grond van:

- het door de externe stagebegeleider ingevulde evaluatieformulier, waarin tevens een beoordeling is gegeven.
- het door jou geschreven stageverslag, met daarin de uitwerking van de stageopdrachten en een evaluatie van de leerdoelen.

Beide beoordelingen dienen tenminste een voldoende te zijn.

6.2 Herkansing

Indien er sprake is van een onvoldoende, heb je recht op één herkansing. De aard van de herkansing wordt bepaald door de interne stagebegeleider van de AvG. De herkansing kan bestaan uit:

- het opnieuw doen van een stage;
- het verlengen van de stageperiode;
- het opnieuw schrijven van een stageverslag;
- het uitvoeren van een speciaal geformuleerde opdracht, toegespitst op de aard van de onvoldoende;
- een combinatie van bovenstaande mogelijkheden.

7 OVERIGE INFORMATIE

7.1 Het afbreken van de stage

Het kan voorkomen dat een stage niet bevredigend verloopt, hetzij voor jezelf, hetzij voor de stage-instelling of stagepraktijk. Wanneer er na overleg tussen de externe stagebegeleider, de interne stagebegeleider van de AvG en jouzelf geen uitzicht is op verbetering, kan besloten worden de stage af te breken.

Het afbreken van een stage heeft consequenties. Afhankelijk van het leerrendement kan besloten worden dat de stage-uren in zijn geheel over gedaan worden, of dat er een deel van de al gewerkte uren meegenomen kan worden naar een nieuwe stage. Dit is ter beoordeling van de interne stagebegeleider van de AvG. Je bent zelf verantwoordelijk voor het vinden van een nieuwe stageplek.

7.2 Ziekte of verzuim tijdens de stage

Bij eventueel verzuim (bijvoorbeeld door ziekte) stel je de stage-instelling of stagepraktijk op de hoogte. Wanneer je niet op de stageplek kan zijn, geef je dit zo vroeg mogelijk aan. Ben je ziek en blijkt dat je die dag niet naar je stage kan, dan bel je (wanneer dat in redelijkheid mogelijk is) vóór aanvang van je stagedag naar je externe stagebegeleider. Het is belangrijk dat je dit zo vroeg mogelijk doet, want er wordt op je gerekend op je stageplek.

Wanneer het verzuim langer dan twee weken duurt of bij herhaaldelijk verzuim maak je met de stage-instelling of stagepraktijk afspraken over een oplossing hiervoor. Je informeert de interne stagebegeleider van de AvG over de gemaakte afspraken. Voorwaarde is wel dat je aan het eind van de stage aan het vastgestelde aantal uren hebt voldaan.

7.3 Vakantie

Omdat de periode waarin de stage ingevuld wordt, ruimer is dan het aantal uur dat voor de stage staat, kan je in overleg met de stage-instelling of stagepraktijk vakantie of vrije dagen opnemen. Ook hier geldt dat je uiteraard wel het vastgestelde aantal uren daadwerkelijk stage loopt.

7.4 Klachten en problemen

Indien je problemen hebt in relatie tot de externe stagebegeleider en het lukt niet om daar met de betrokkene uit te komen, kan je je wenden tot de interne stagebegeleider van de AvG voor bemiddeling of nadere actie.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1:

STAGEFORMULIEREN

STAGE-OVEREENKOMST

Academie voor Geesteswetenschappen (AvG)

Leslocaties: Ina Boudier Bakkerlaan 7, 3582 VA Utrecht; Notebomenlaan 400, 3582 CN Utrecht

Opleiding: Geestelijke Begeleiding

1. Betrokkenen bij deze overeenkomst:

Stagiair(e):

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoon:

E-mail:

Instelling/Praktijk:

Extern stagebegeleider:

Adres:

Postcode en plaats:

Telefoon:

E-mail:

Intern stagebegeleider AvG:

Telefoon:

E-mail:

2. Stageperiode:

3. Aantal stage-uren:

4. Opleidingsinstituut, stagiair(e) en stagebegeleider zullen vertrouwelijke gegevens die hen wederzijds ter kennis komen vertrouwelijk behandelen.

5. De stagiair(e) verricht activiteiten die passen binnen de algemene stageleerdoelen.

6. Interne en externe stagebegeleider en stagiair(e) zullen in geval van problemen met elkaar in overleg treden.

7. De overeenkomst eindigt:

a) bij onder punt 2 genoemde einddatum;

b) op elk gewenst moment, na overleg en na goedvinden van de interne stagebegeleider.

8. Wijzigingen en/of aanvullende bepalingen dienen door alle partijen te worden goedgekeurd en schriftelijk te worden vastgelegd.

Aldus overeengekomen:

Plaats: _____ Datum: _____

Handtekening extern stagebegeleider : _____

Handtekening stagiair(e) : _____

Handtekening intern stagebegeleider AvG : _____

FORMULIER STAGELEERDOELEN (bij aanvang stage)

Academie voor Geesteswetenschappen (AvG)

Leslocaties: Ina Boudier Bakkerlaan 7, 3582 VA Utrecht; Notebomenlaan 400, 3582 CN Utrecht

Opleiding: Geestelijke Begeleiding

Stagiair(e):

Instelling/Praktijk:

Extern stagebegeleider

Intern stagebegeleider AvG:

Stageperiode:

Geef hieronder aan wat je gedurende de stage wilt leren en waar je graag begeleiding bij wilt krijgen.

Mijn leerdoelen voor de komende stage zijn:

1

.....

2

.....

3

.....

4

.....

5

.....

Goedkeuring extern stagebegeleider

.....

Datum:

Goedkeuring intern stagebegeleider AvG

.....

Datum:

REGISTRATIEFORMULIER STAGE-UREN

Academie voor Geesteswetenschappen (AvG)

Ina Boudier Bakkerlaan 7, 3582 VA Utrecht; Notebomenlaan 400, 3582 CN Utrecht

Opleiding: Geestelijke Begeleiding

Stagiair(e):

Instelling/Praktijk:

Extern stagebegeleider:

Datum	Aantal uren	Paraaf extern stagebegeleider

Totaal aantal uren:

Opmerkingen:

.....

Handtekening extern stagebegeleider:

Plaats: Datum:

EVALUATIEFORMULIER STAGE

Academie voor Geesteswetenschappen

Ina Boudier Bakkerlaan 7, 3582 VA Utrecht; Notebomenlaan 400, 3582 CN Utrecht

Opleiding: Geestelijke Begeleiding

Stagiair(e):

Instelling/Praktijk:

Extern stagebegeleider:

Stageperiode:

1 Hoe is het overleg geweest over de inhoud van de leerdoelen en de uitvoering daarvan?

.....
.....

2 In hoeverre heeft de stagiair(e) zich een professionele beroepshouding eigen gemaakt? Waar dient verder aan gewerkt te worden?

.....
.....

3 Hoe beoordeelt u de kwaliteit van het handelen, de kennis en het inzicht van de stagiair(e) in algemene zin m.b.t. de beroepspraktijk? Aan welke punten zou nog gewerkt moeten worden?

.....
.....

4 Hoe beoordeelt u de samenwerking met de stagiair(e)?

.....
.....

5 Overige opmerkingen:

.....
.....

Beoordeling door extern stagebegeleider:

Onvoldoende / voldoende / ruim voldoende / goed / zeer goed

(s.v.p. omcirkelen wat van toepassing is)

Plaats:

Datum:

Handtekening extern stagebegeleider:

.....

Handtekening stagiair(e):

.....

BIJLAGE 2:

OPDRACHTEN STAGE

GEESTELIJK BEGELEIDER

OPDRACHTEN STAGE GEESTELIJK BEGELEIDER

Opdracht 1: opstellen van een stagewerkplan, formuleren van jouw leerdoelen

Voor de start van je stage stel je een stagewerkplan op.

Beschrijf m.b.t. competenties zo concreet mogelijk de startsituatie: over welke kennis, vaardigheden en houding beschik je al? Wat kan nog beter? Benoem dit zo concreet mogelijk.

Vervolgens ga je in op de vraag wat je aan het einde van de stage bereikt wil hebben. Beschrijf deze leerdoelen. Doe dat zo concreet mogelijk volgens de SMART-methode. Houd hierbij rekening met de algemene leerdoelen van de stage. Je leerdoelen corresponderen met de algemene leerdoelen van de stage. Gebruik voor het formuleren van jouw leerdoelen het Formulier Stageleerdoelen (blz. 26).

Het stagewerkplan leg je voor aan je externe stagebegeleider, die het toetst op haalbaarheid.

Je leerdoelen stuur je vóór het kennismakingsgesprek met je externe stagebegeleider naar hem/haar toe ter bespreking en goedkeuring.

Daarnaast leg je het stagewerkplan voor aan de intern stagebegeleider van de AvG ter goedkeuring.

De goedkeuring van het stagewerkplan door zowel de interne als externe stagebegeleider is dus nodig.

Opdracht 2: geef een beschrijving van de instelling/praktijk waar je stage loopt en vanuit welke visie er wordt gewerkt. Geef een beknopt schriftelijk commentaar op deze visie.

Opdracht 2 is bedoeld om een globaal inzicht te krijgen in de instelling/praktijk waar je stage loopt en vanuit welke visie er wordt gewerkt.

Opdracht 3: Zoek in overleg met de externe stagebegeleider naar leersituaties om aan je specifieke leerdoelen te kunnen werken en waar verschillende vaardigheden aan de orde kunnen komen.

Deze opdracht is erop gericht meer specifiek kennis, inzicht en vaardigheden te ontwikkelen m.b.t. de geestelijke begeleiding in de stage-instelling of stagepraktijk. Samen met de cliënt of bewoner (of diens familie en vrienden) richt je je op fundamentele levensvragen, vragen over ziekte en gezondheid, dood en leven, en op de verwerking van de situatie waarin zieken en mensen met beperkingen kunnen verkeren.

Je hebt individuele gesprekken met mensen, maar kunt ook hulp en begeleiding bieden via bijvoorbeeld groeps gesprekken. Als geestelijk begeleider in instellingen kun je ook een bijdrage leveren aan het individuele zorgplan voor een cliënt of bewoner.

Ook in discussies binnen de instelling, bijvoorbeeld over ethische kwesties, zijn er mogelijkheden om een bijdrage te leveren, evenals in de onderlinge contacten met collega's en andere betrokkenen.

1. Zoek in overleg met je stagebegeleider cliënten/doelgroepen uit voor deze opdracht.
Kies die personen uit, waarbij verschillende vaardigheden m.b.t. de geestelijke begeleiding aan de orde kunnen komen.
2. Introduceer jezelf bij deze cliënten/ doelgroepen en maak alle contactmomenten mee.
Maak afspraken met je externe stagebegeleider over de supervisiemomenten.
3. Maak uitvoerig aantekeningen tijdens verschillende contactmomenten in de stage.
4. Geef een beschrijving van jouw waarnemingen en hoe de contactmomenten verlopen.
5. Evalueer met de betreffende cliënten/doelgroepen m.b.t. diens ervaringen tijdens de geestelijke begeleiding en over het effect ervan. Geef hiervan schriftelijk verslag .